

ПРИВАТИЗАЦИЈАТА МОРА ДА Е ЈАВНА

Граѓаните имаат право да знаат кој и како учествува во приватизацијата. "Всушност, граѓанинот во нашето општество треба да биде центар на политичкиот живот, активен фактор, почитуван како создавач и финансиер на јавната власт, која пред него треба да биде целосно одговорна", досега само декларативно(!?). Во најголем број случаи на граѓаните не им се достапни информациите за приватизацијата на јавните претпријатија, јавното земјиште и капитал, интензивните капацитети, особено ако се земе предвид фактот за недостаток на буџетски средства, кои со години во Македонија се подмируваат од донации, кредити и од приходи од приватизацијата. Познато е и тоа дека ако не би биле овие приходи не би можело да се подмири функционирањето на државната управа и јавните служби. А тоа секако негативно би влијаело на избирачите-гласачите. Така мислеше и мисли Владата. Но, кога пристигна позитивната оценка од Европската комисија за кандидатурата на Македонија за членство во ЕУ и потоа добивањето статус на кандидат, веднаш дојде и многу острата препорака до Владата: "Престанете со непосредните договори при продажбата на државниот имот", Ерван Фуере, шеф на делегацијата на ЕК во земјава.

Прифаќајќи ја оваа силна поддршка од ЕК, досега занемарените и занемани граѓани од својата политичка елита и бизнис олигархија, гласно и јасно го презентираат својот став и мислење.

Бидејќи ниту една политичка структура во Македонија не може да смета на тоа дека ќе остане на власт долго време, што всушност практиката недвосмислено го потврдува, се јавува тенденција за максимализација на приходите и на расходите. Во периодот додека структурата е во прилики да вла-

дее, особено се опасни за долгорочните интереси на земјата, брзите продажби на големите монополи, поради краткорочните финансиски ефекти.

Големите системи за производство, преработка и дистрибуција на енергија, ЕСМ... подолго време се предмет на преговори и сомневања - како на оние што се однесуваат на модалитетот на приватизацијата, така и по прашање на корупцијата. Повеќето граѓани ниту се доволно стручни ниту, пак, имаат време, а всушност ниту некој ги прашува за да се вклучат во сите аспекти на приватизацијата на системите, јавните добра и капитал-интензивните капацитети - "политички" загубари (на пример, Телеком, ОКТА, Фени, Југохром итн.), но во секој случај имаат право од своите избрани претставници да добиваат информации врз чија основа ќе можат да расудуваат за тоа дали некоја одлука донесена на политичко ниво е оправдана.

Граѓаните имаат право да бидат запознати со целосни и јасни информации за тоа какво е работењето на јавните претпријатија, без оглед дали и во која мера е потребно да се изврши приватизација. Секако, најдобро би било кога до такви податоци граѓаните можат да дојдат од компетентна независна врвна ревизорска институција. Македонија има Државен завод за ревизија. Ревизорите проверуваат дали државните институции оствариле законско и наменско користење на парите на даночните обврзници, на донаторите, на кредиторите. При тоа, треба да имаат развиено методи за комуницирање со субјектите, вклучувајќи го и Собранието. Така, во активностите од својата надлежност ревизорите открија големо сплеткарење на речиси сите министри!? А медиумите пренесуваат дека министрите крадат, ревизорите открива-

ат, обвинителот проучува: Значи, реално, никој од власта, ниту од Јавното обвинителство не го интересира што откриле ревизорите!? - цабе ревизија! Оваа институција се финансира од Буџетот, а сепак производот од нејзиното работење за неког не значи ништо, но не е така и за Брисел. Тој реагира и испраќа јасна порака: максимална независност на Заводот за ревизија и процесуирање на наодите од ревизорските извештаи. Заводот е контролор и коректив на власта на најчувствителниот дел од нејзиното практикување - трошењето на парите од државната каса.

Покрај основните финансиски показатели (на пример, податоците за загуби или добивка во текот на годината), за граѓаните е важно да знаат во која мерка добивката е намалена на јавното претпријатие поради одредени политички одлуки, било тие да се покриени со прописи (субвенционирани цени на одредени производи на јавните претпријатија, како енергенци кои се користат за градска топлификација), или политика да не се наплатуваат од големите несолвентни претпријатија, двоумење за да се исклучи електричната енергија на големите должници. Во случај на приватизација на тие претпријатија загубите ќе одат на товар на јавните претпријатија (или "не би постоеле"), или државата ќе мора да ги финансира непосредно од Буџетот. Постојат основани сомневања дека овие претпријатија се користат за финансирање на политичките партии, и ако тоа е изрично забрането со закон кој ја ре-

гулира оваа материја.

Иако меѓусебните обвинувања на политичките противници, обично досега, минуваа без судски епилог, ништо не е помалку важно да се воочи нерационалното одлевање на државниот имот од јавните претпријатија - низ разни форми на спонзорирање и реклама. Јавните претпријатија и други монополни институции, кои се монополисти на пазарот, немаат никаква реална потреба за директни или за индиректни огласувања. На сите тие на кои им се потребни нивните услуги, во секој случај ќе мораат ним да им се обратат. Исто така, јавните претпријатија не треба да ги помагаат културата и спортот низ спонзорски договори (и при тоа да прават селекција...).

Граѓаните имаат право да знаат дали некоја продажба се подготвува или се спроведува само затоа што на државата ѝ се потребни дополнителни финансиски средства (т.е. во областите каде што државата и инаку остварува профит, на пример, Телеком, а сега ЕСМ), или затоа што се очекува да се оствари приход (дискреционен!?) таму каде што во моментот го нема - државата не е добар претпримаач!

Сосема е реално да се претпостави дека постојат такви области во кои некој купувач би нашол економски интерес да преземе дел од работите, кои сега со загуба ги извршуваат јавните претпријатија. Од друга страна, пак, доколку се има намера да се приватизира некоја активност, која и досега носеше добивка, информацијата за тоа мора да биде јасна и да ги содржи следните елемен-

Рубриците ФОРУМ и ПИСМА ја отсликуваат нашата отвореност кон јавноста. Овде автентично објавуваме и текстови кои не се во согласност со нашата уредувачка политика.

ти: колкава е добивката која досега се остварува на постојниот начин, за колку таа добивка може да се зголеми со спроведување конкретни мерки за подобро работење во јавниот сектор и, на крај, колкава добивка би можела да се оствари со приватизацијата. И сосема на крај, граѓаните имаат право да знаат кој учествува во проценката на оправданоста на приватизацијата и осмислувањето на нејзиниот модел, како и тоа на кој начин ќе биде утврдено дали тие лица и организации на непримерен начин се поврзани со потенци-

јалните купувачи!

Јавноста мора да знае кои критериуми ќе бидат примарни при изборот на идниот купувач, на начин на кој ќе се оствари заштитата на јавниот интерес и што донесувачите на одлуки сметаат дека е преобладавајќо и над јавниот интерес при продажбата.

Да заклучиме! Од кратката анализа на европските стандарди и критериуми за приватизација - продажба на јавни добра, во споредба со нашата практика, произлегува заклучокот дека протестите на граѓаните се сосема оправдани. Можеби треба да се

изнајдат други форми на изразување, но суштината е тривијална. Ако главниот ревиор открил и направил список на поранешни и сегашни министри, кои ја злоупотребувале функцијата во оваа насока, нужно следува заклучок дека Владата нема легитимитет и мандат од народот да го продава ЕСМ. Ако итно не ја повлече одлуката за продажба на дел од ЕСМ, на потег е Собранието, кое конечно треба да покаже (ако сака и ако може!), дека не е приврзок на извршната власт, туку е највисок орган, претставнички дом на демо-

сот на оваа држава - на македонските граѓани. И конечно, а кога треба и да се распише референдум.

Васил Томовски

Во бр. 605 од 3.2. 2006 година на стр. 52 со наслов "Милан Стојадиновиќ за Македонија" пишува: "Да укажам дека манастирот постои од првата половина на XI век, додека Србите прв пат згазнале на македонска територија" на чело со кралот Милутин во 1928 година" а треба да стои: "во 1282 година".

И НИЕ СМЕ ДЕЛ ОД МАКЕДОНСКАТА КУЛТУРА

Почитуван господине министри Благоја Стефановски, почитувани колеги! Ете, и оваа Божја година, сезоната 2006, од Ваша страна, на театарот "Скрб и утеша" не му е одобрена ниту една премиера. Културата е битот на еден народ и важен дел е нејзината слобода. К.Ц."Скрб и утеша" е возобновен 1988 година (го носи името на првиот македонски театар во XX век - СКРБ и УТЕША), и е приватна институција во културата, иако за време на министерот Унковски од ова Министерство ни беше финансирано едно работно место. Зад нас се многу театарски премиери, прайзведби, за нас се напишани книги, снимени документарни играни филмови, сме учествувале на меѓународни фестивали, во научни проекти и истражувања, собираме анкети, организираме средби и трибини со нашите гледачи, сме играле на

места на кои прв пат се случил театар, дејствуваме на севкупното културно тло на Македонија, не само во државава, луѓето кои работат и го водат театарот се автори на книги, преведувачи, режисери со меѓународни награди, актери, ваши колеги... Сепак, како да се случува недоразбирање, како да говориме на различни јазици и не се разбираме, зошто...?

Вие ќе речете дека не им е одобрена ниту една премиера на независните проекти. Велите, ние не сме независен проект, туку приватен театар, кој постои од 1988 година. И според Советот на Европа (симпозиум одржан во "Молика", Пелистер, за време на министерот Унковски), приватните театри се рамноправен дел при распределбата на буџетот во културата... И се случува културна дискриминација, нашите колеги кои работат (зависни) проекти во

градските театри (театарските згради, театрите кои се произлезени од соцреализмот), добиваат право да бидат дел од македонската театарска култура, а ние како приватна институција сме обесправени, не ни се дозволува да бидеме, барем со една финансирана претстава и ние дел од годишната продукција за 2006 година, ни се одземаат човековите права со што се крши основното право на слобода во културата, 4. точка од Манифестот на УНЕСКО-2001 за културата на мирот и ненасилство. "Да се брани слободата на изразување..."

Со таков однос сè уште македонската култура е во прангите на соцреализмот и неслободата. Или зошто е тогаш стравот и потиснувањето на приватната сопственост во македонската култура? На пример, со какви мотиви на театарот "Скрб и

утеша" не му се финансираат гостувањата, меѓу другите и кај македонските заедници во соседните земји? Се работи за немање критериум, ниту визија за наредните промени кои се неминовни во македонската култура. Како, на пример, приватизацијата во неа?! А се потиснува една таква (приватна) македонска национална институција-театарот "Скрб и утеша", одземајќи му го правото да биде дел од македонската театарска продукција за 2006 година? Така не се врви кон Европа. Туку кон минатото, кон болшевизам, ждановизам и неслобода.

Дајте ѝ слобода на македонската култура! Почитувајте го Манифестот на УНЕСКО. И ние сме дел од македонската култура.

Театар "Скрб и утеша"
Тихомир Стојановски,
уметнички директор

tel.rab ++ 389-02-3062-018

tel.fax ++ 389-02-3063-425

SKOPJE, MAKEDONIA

**СЛИКАЊЕ И СНИМАЊЕ НА ВАШИТЕ
СВАДБИ И СВЕЧЕНОСТИ СО ДИГИТАЛНА ФОТО ОПРЕМА**

DIGITAL FOTO & LIMOUSINE SERVICE
JASMINA

WWW.FOTOJASMINA.COM.MK
e-mail: fotodigital_jasmina@yahoo.com